

ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Управління відіграє особливу роль у будь-якій спільній праці у відносно великому масштабі. При цьому продуктивною визнається та управлінська праця, яка задовольняє справжні потреби самого виробництва, забезпечує розвиток його організаційних форм, структур і самого механізму управління. Раніше багато компаній успішно функціонували, зосереджуючи свої зусилля переважно на щоденних операціях та внутрішніх питаннях, пов'язаних із підвищенням ефективності використання ресурсів у своїй поточній діяльності. Однак нині, в умовах глобалізації економіки винятково важливим стає здійснення такого управління, що забезпечує адаптацію товаровиробників до мінливого довкілля, що швидко змінюється, тобто стратегічного управління.

Варто зазначити, що такі поняття, як «стратегія», «стратегічне управління», сьогодні вже міцно увійшли до лексикону бізнес середовища, проте однозначної позиції з приводу їхнього змісту немає. У даному контексті, ми дотримуємося думки про те, що стратегія і стратегічне управління як поняття є багатограними, різноманітними за змістом і тому не можуть мати одне визначення. В економічному середовищі під стратегією прийнято розуміти розраховану на перспективу систему заходів, спрямовану на забезпечення організації довгострокової конкурентної переваги. У свою чергу, стратегічне управління слід розглядати як свідомий і планомірний вплив на виробничу та іншу діяльність суб'єкта господарювання задля якісного задоволення наявних і потенційних запитів споживачів, який підкріплено своєчасною діагностикою зовнішнього середовища та відповідними змінами в системі управління, що дає змогу досягати конкурентних переваг і поставлених цілей розвитку [4].

Розвиток аграрного сектора економіки в умовах посилення конкуренції та глобалізації ринків зумовлює зростання ролі стратегічного управління суб'єктами господарювання в агропромисловому комплексі держави. Значущість формування стратегії розвитку як агропромислового комплексу загалом, так і окремих його складових, не викликає сумнівів у теоретиків і практиків, які досліджують численні аграрні проблеми. Питанням розроблення стратегії присвячено праці основоположників теорії стратегії управління Р. Акоффа, Б. Карлофа, Ф. Котлера, М. Мінцберга, Дж. Стрікланда та інших, основний акцент у яких робиться на великі, розвинуті компанії, а також на стабільні зовнішні умови [5]. Питання розроблення стратегії управління знаннями у контексті формування компетенції підприємства було розкрито у праці О.В. Вартанової [2].

Стратегічне управління є інструментом, за допомогою якого підприємство досягає своєї мети діяльності в умовах нестабільного зовнішнього середовища. Аспекти формування виробничого потенціалу сільськогосподарських підприємств і визначення оптимальних базових його елементів (земля, праця, капітал і управління) входять до компетенції завдань стратегічного менеджменту і мають розглядатися в комплексі заходів, що забезпечують стійкий виробничий процес.

Основне завдання стратегічного управління полягає в тому, щоб розвивати внутрішні ресурси компанії. У різних сферах економіки вони різняться як за обсягом, так і за змістом.

Саме нестача ресурсів (фінансових, матеріально-технічних, інформаційних, інтелектуальних) не дає змоги суб'єктам господарювання успішно розробляти та реалізовувати стратегію навіть у найсприятливіших зовнішніх умовах. Особливого значення набуває ресурсний потенціал на сільськогосподарських підприємствах з урахуванням галузевих особливостей. Підприємство, що має достатній обсяг ресурсів, може в повному обсязі застрахувати посіви, обходитися без державних субсидій тощо. Отже, відновлення та нарощування виробничого потенціалу в період економічних реформ є найважливішим орієнтиром більшості сільськогосподарських підприємств.

Визначенню базової стратегії сільськогосподарського підприємства як комплексу стратегічних напрямів мають передувати стратегічний аналіз (що включає аналіз внутрішнього і зовнішнього середовища об'єкта) і визначення мети (визначення місії та стратегічних цілей підприємства). Стосовно підприємств аграрної сфери необхідно виокремити основні чинники зовнішнього середовища: аграрну політику, яку проводять у регіоні; кредитну, податкову, митну та інвестиційну політику держави; паритет цін на продукти сільського господарства і промисловості; наявність постійного платоспроможного попиту; природні умови; кон'юнктуру агропродовольчого ринку; стан ринку виробничих ресурсів і соціальну інфраструктуру села [3].

Стратегічний аналіз внутрішнього середовища сільськогосподарського підприємства насамперед включає оцінку елементів виробничого потенціалу та визначення рівня ефективності його використання, виявлення сильних і слабких сторін виробничої системи. Якісний стратегічний аналіз дає змогу перейти до етапу визначення мети. Для більшості сільськогосподарських організацій у сучасних умовах стратегічні цілі мають бути такими: зміцнення фінансового становища підприємства; відновлення та нарощування виробничого потенціалу; підвищення ефективності використання виробничих ресурсів; оптимізація поєднання галузей [1].

На етапі вибору базової стратегії розвитку сільськогосподарського підприємства необхідно враховувати особливості аграрного сектору. У зв'язку з особливостями агропродовольчого ринку виробники товарів сільського господарства обмежені у формуванні цінової стратегії та впливі на попит; природні умови впливають на вибір напрямів діяльності та поєднання галузей; виробничий цикл знижує реакції на будь-які зміни в зовнішньому середовищі. Для економічно самостійних аграрних підприємств найважливішими умовами при виборі виробничої стратегії є фактичний рівень забезпеченості ресурсами та його збільшення на перспективу. В умовах дефіцитності ресурсів насамперед необхідно розробляти та реалізовувати маловитратні заходи залежно від ресурсних можливостей та інвестиційної привабливості аграрного виробництва.

Таким чином, без стратегічного управління суб'єкт господарювання здатний ухвалювати лише короткострокові рішення, а положення погіршується ще й тим, що для ринкової економіки характерною є нестабільність зовнішнього середовища, підвищуються темпи змін, які значно перевершують швидкість відповідних реакцій сільськогосподарських виробників. Водночас впровадження стратегічного управління дає змогу передбачити пріоритети напрямів розвитку сільськогосподарського виробництва і досягти своїх цілей діяльності в умовах нестабільного зовнішнього середовища.

Список використаних джерел:

1. Бойківська Г. Напрями підвищення ефективності використання виробничого потенціалу переробних підприємств системи АПК : [монографія]. Г. Бойківська. Тернопіль : Крок. 2012. 238 с.
2. Вартанова О.В. Компетенція підприємства у стратегічному управлінні підприємством: формування і розвиток : [монографія]. О.В. Вартанова. Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля. 2012. 340 с.
3. Дудар, Т. Г. Формування ринку конкурентоспроможної агропродовольчої продукції : теорія, методика, перспективи : [монографія] Т. Г. Дудар, В. Т. Дудар. Тернопіль : Економічна думка. 2009. 246 с.
4. Латинін М. А., Лозинська Т. М., Дунаєв І. В. Стратегічне планування : навч. посіб. / за заг. ред. О. Ю. Амосова. Харків. 2013. 248 с.
5. Ортіна Г.В. Методологічні концепції визначення стратегічного управління підприємством. *Ефективна економіка*. 2010. № 4.

УДК 330.1

Повзун Д.І., аспірант
Київський національний університет технологій та дизайну

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ ПЕРСОНАЛУ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

За останні роки концепція резильєнтності персоналу набула більш глобального характеру. Фокус досліджень змістився з простого опису та вивчення факторів резильєнтності на аналіз позитивного впливу цих факторів на особистість, тобто на вивчення процесу, за допомогою якого індивід здатний подолати труднощі. Термін «резилієнс» (resilience), або стійкість, досить широко використовувався протягом століть і з часом набув різноманітних значень. В україномовній літературі термін «resilience» перекладають як «стресостійкість», «життєстійкість», «життєздатність», «стійкість до травми», «психологічна пружність», «психологічна стійкість», що призводить до певної термінологічної плутанини [1]. У перекладі з англійської resilience – стійкість, це динамічний процес адаптації до складних та мінливих умов, здатність долати труднощі та зберігати психологічне благополуччя. Отже, враховуючи все вищевикладене, резильєнтність – це здатність особистості протистояти складним життєвим обставинам та знаходити ресурси для відновлення після травмуючої або стресової події. В психології він означає стійкість, пластичність, пружність.

Особливо актуальною проблема резильєнтності персоналу постала в ситуації, коли більшість людей не має досвіду переживання трагедії війни, що принесла на нашу землю страждання (тривоги, смерть, каліцтва) та втрати перспективи життя для багатьох людей. Саме тому перед психологами та соціальними працівниками поставлено важливе завдання – вивчення умов збереження психологічної стабільності та резильєнтності дітей, дорослих та суспільства загалом. Розуміння сутності резильєнтності, на нашу думку, потребує глибшого методологічного й теоретичного аналізу та емпіричного вивчення, оскільки вчені різних напрямів у психології по-різному трактують даний феномен, що не дає можливості вийти на системне розуміння й дослідження винятково актуального завдання – покращення життєдіяльності людини в складних обставинах, з'ясування її закономірностей та механізмів,